

obligati sunt Horas Canonicas recitare, opus est, eos adeptos fuisse possessionem beneficii; vel per illos stare, si eam non susceperint; siquidem si nullo impedimento detineantur, subiecti sunt huic obligationi; secus si impediatur lite, & non habeant moralem probabilitatem vincendi; requiritur enim vel pacifica possessio, vel moralis certitudo consequendi fructus. Sanchez in *Consil. Mor. lib. 2. cap. 4. dub. 76. num. 10.* Pellizzarius *trac. 5. cap. 8. num. 195.* Emin. Card. de Lugo *spons. Mor. lib. 5. dub. 5. num. 9.* & Salmanticenses *d. cap. 2. §. 3. num. 39.* Quod si possidentes beneficia priventur fructibus absque eorum culpa ex inopinatis accidentibus furti, alluvionis, siccitatis, belli, aut similibus, pariter excusarentur, prout su praetati DD. notant; qui advertunt aliter esse dicendum, si quis reciperet beneficium ex resignatione, reservatis omnibus fructibus resignanti, vel ex Statuto Ecclesiae per duos, aut tres primos annos non lucraretur fructus, tamquam assignatos Fabricae, vel aliis Praebendatis, quia sicut non esset excusatus a residentia, & aliis functionibus Ecclesiae, ita neque a recitatione Divini Officii, ut late ostendunt DD. quos citat, & sequitur Barbosa in *cap. Dolentes. num. 9. de Celeb. Missar. Salmanticenses d. cap. 2. num. 44. & 45.* Reginald. *d. lib. 30. n. 30.* & Bonacina *de Hor. Can. disp. 1. q. 2. p. 4. n. 21.*

Porro celebris est alia questio, quam Canonistae, ac Moralistae examinant, utrum teneatur Officium Divinum dicere, beneficium tunc qui habet, ex cuius fructibus non sumit, suam necessariam sustentationem? Alii enim negant, quorum antesignanus est Sotus *lib. 10. q. 5. art. 3.* Pellizzarius *d. trac. 5. cap. 8. num. 187.* & alii plurimi collecti per Salmanticensem Collegium *d. cap. 2. sub num. 46.* quod tamen eorum opinionem non approbat; sed contrarium firmat sub *num. 48.* & recte quidem, nam sibi imputer qui beneficium tunc accipit; a quo, si causa pensis Officii Divini sentit se gravatum, potest se exonerare, renunciano, & dimittendo praedictum beneficium; est enim lex, & praecipuum Ecclesiae, quod beneficia sine divites, five erigantur, five recitentur Canonicas Horas; a quo recitatione si absque legitima causa infirmis, vel alterius Canonici impedimenti cessaverint, peccant mortaliter, & ad fructuum restitutionem tenentur, ut decernit Concilium Lateranense sub Leone X. *d. sess. 9. §. Statuimus;* necnon Constitutio antedicta 135. S. Pii V. cuius verba hic me non piget transcribere, tamquam magistralia pro decidendis dubiis circa quantitatem fructuum ob non recitatum Divinum Officium restituendum.

Not huic rei (verba sunt Bullae Pianae) evidentiis, atque expressis providere volentes, statuimus, ut qui Horas omnes canonicas uno, vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficii, seu beneficiorum fructus, qui illi, vel illis diebus responderent, si quotidia dividerentur: Qui vero Matutinum tantum dimidiam: qui ceteras alias horas, aliam dimidiam: qui horam singulam sextam partem fructuum eius dimidiet; tamen aliquis Choro additus non recitans omnibus horis Canonicis cum aliis praesens adstet, fructusque, & distributiones sortis aliter assignatas, sola praesentia, iuxta statuta, consuetudinem, vel alias sibi lucrifecisse, praetendat; si etiam praeter fructuum, & distributionum amissionem, grave peccatum intelligat, se admisisse. (Notent haec verba, paveant, & respiciant Canonici, & Confessarii absolverentes Canonicos, qui in Choro non recitant cum choro Horas Canonicas, & ob consuetudinem putant sola praesentia, vel de per se privatim recitantes suo oneri satisfacere.) Sequitur Bulla Piana: Item ille, qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excuserit, grave peccatum intelligat admisisse.

at quicumque pensiones, fructus, aut alias res Ecclesiasticas ut Clericus percipit, eum modo praedicto ad dicendum officium parvum B. Mariae Virginis decerni-

nium obligatum; & pensionum, fructuum, rerumque ipsarum, amissionem obnoxium. Hucusque Verba Bullae S. Pii V. ex quibus manifeste apparet, beneficarios non recitantes Divinum Officium, praeter culpam mortalem, obligatos esse ad fructuum restitutionem; quam quidem facere tenentur, nulla Judicis sententia expedita, sed ut dici solet, in conscientia, ut concorditer tenent omnes DD. quos citat, & sequuntur Salmanticenf. *d. trac. 16. de Horis Canon. cap. 2. n. 53.* inter quos Petrus Navarra *de Resol. lib. 2. cap. 2. num. 195.* Layman *lib. 4. trac. 2. cap. 5. num. 1.* Filiucius *trac. 28. cap. 10. q. 4. n. 311.* novissime Gobatus *trac. 5. num. 581.* & sequ. apud quos DD. & praecipue apud Salmanticenses ventilantur nonnullae difficultates circa praedictam restitutionem, quas ibi studiosi poterunt videre, ut in casu consulendi beneficiatis contumaciis in officii recitatione, vel eos absolvendi, non illaqueent suam conscientiam; sunt enim casus, qui sudare faciunt, aut potius algere Confessarium, ut non semel ego expertus sum in audiendis Confessionibus.

Secundum genus personarum Ecclesiasticarum, quae ad pensum Divini Officii quotidie perfolvendum tenentur, sunt Religiosi professi, utriusque sexus, in Religione usum chori habente, ut constat ex *Clem. 1. de Celebrat. Missarum;* & ex concordia Theologorum, & Canonistarum doctrina, quos allegat Rodriguez *tom. 1. Q. Regular. q. 42. art. 1.* Miranda *tom. 1. Manual. Prel. q. 37. art. 5.* Antoninus *2. part. tit. 9. cap. 12. §. 3. Angelus Verb. Hor. n. 25.* Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4. cap. 10. num. 7.* & Diana *part. 10. trac. 14. resol. 3.* quae jacet in Coordinato eius opere *tom. 3. trac. 6. ref. 19.* quibusaddo Gobatum *d. trac. 5. num. 568.* & Salmanticenses *trac. 16. de Horis Canonice. cap. 2. num. 9.* qui omnes deducunt originem hujus obligationis ex antiquissima Ecclesiae traditione, nec non ex Regulis, & Statutis, ferè omnium Religionum, quae quotidie Horas diurnas, ac nocturnas psallunt in Choro; ut constat ex usu Religiosorum S. Marci Evangelistae, & ex Philone probat Valdensis *tom. 3. tit. 3. cap. 122. num. 4.* & 5. ac refert Lezana in *Summatom. 4. Verb. Officium Divinum. n. 2.* & de Monialibus habetur testimonium Divi Hieronymi *Epist. 27.* in qua scribit vitam S. Paulae Romanae, eamque transcribit Surius *die 27. Januarii tom. 1. ubi pag. 226. col. 2. in fine de ea haec dicit: Mand. hora tertia, sexta, nona, vespere, noctis medio per ordinem (ipsa, & aliae Virgines apud illam conviventes) Psalterium cantabant; nec licebat cuique sororum ignorare Psalterium: Idcirco non tam Monachi, & alii Regulares, quam Moniales debent id, & actu Deum in Choro laudare. An autem teneantur sub medium noctis à stragulis ad Templi regulas, & lecto ad Chori lectum, ex cubiculi causa ad Dei aulam projici? Legendus Gobatus *trac. 5. num. 556.* ubi refert praedictas antitheses, à quodam, ut ait, indiscreto Thomista refutatas contra non surgentes media nocte ad Matutinum, illaque retundit. Excipiuntur autem ab hac obligatione Chori, & Horarum Canoniarum Novitii, Conversi, Professi ex dispensatione Pontificia uxorem ducentes, ejecti in perpetuum à Religione, damnati ad trimeses; non etiam Apostatae, & de fugitivi; ut de omnibus rationem reddat, & DD. allegat Collegium Salmanticense *d. trac. 16. cap. 2. num. 9. & 10.**

Verum circa hoc secundum genus obligatorum ad Divini Officii pensum perfolvendum, famosa est Questio, & non levis difficultas, Utrum professio ordinati in Sacris; ac etiam Moniales teneantur sub mortali recitare Horas Canonicas privatim, quando non accesserunt ad eas psallendas, seu dicendas in Choro? Pluries hanc questionem tractavit, & pro utraque opinione Doctores innumeros retulit Diana variis in partibus resolutionum ejus; quae omnes nunc leguntur simul collectae in opere Coordinato *d. tom. 3. trac. 6.*

trac. 6. de Horis Canonicis Resol. XII. XIII. XIV. XV. XVII. in quibus curiosus Lector reperiet quaequid tam pro, quam contra in hac controversia allegari potest. Illi, qui eximunt ab hac obligatione Professos sacris non initiatos, atque Moniales, fundant se in eo, quod nulla adest lex scripta de illa; sed debitum hujus recitationis (ut ajunt) nascitur ex sola consuetudine. At consuetudo haec non potest obligare ad culpam mortalem, quia introducta est ex sola pietate, ac devotione, ut salutare Virginem in meridie, ac vespere; jejunare in ejus vigiliis; & sicut horum omnisio non est mortalis, ita neque non recitatio officii extra Chorum. Item consuetudo introducta ex errore, vel ignorantia, non est obligatoria. Talis est haec, de qua agimus, nam invaluit apud plurimos credentes ex errore, quod obligat sub mortali; vel ex dictis Confessoriorum ignorantibus, quorum ingens est numerus, praecipue apud Moniales. Item ut consuetudo obliget ad mortale, constare debet, eam expressè inductam fuisse cum obligatione hujusmodi; nam si dubitare contingat, amplectenda est opinio excludens obligationem. leg. si Praes. ff. de Pavis, l. ea que, de Regul. Jur. Has & alias rationes allegat Collegium Salmanticense *d. cap. 2. à n. 12. & seqq.* citans plures DD. hanc opinionem probabiliter asserentes, praeter illos, quos cumulat Diana in supra adductis resolutionibus; & inter illos extat Carmel in *Regula D. Benedicti disp. 103. art. 2. resol. 8. num. 1358.* Bordonus *Var. Resol. part. 1. resol. 30. n. 3.* & Lezana *d. tom. 4. Verb. Officium Divinum, num. 5.*

His tamen non obstantibus contrariam opinionem, videlicet quod Professus, qui non sunt in Sacris, atque Moniales teneantur recitare privatim Divinum Officium, quod in Choro non perfolverunt, tenet major, ac sanior Theologorum numerus, quos longa serie cumulat Collegium Salmanticenf. *d. cap. 2. n. 19.* inter quos Pellizzarius *tom. 1. trac. 5. c. 8. n. 53.* Reginald. *lib. 18. n. 140.* Tamburinus *de Jure Abb. tom. 2. disp. 10. quest. 1. num. 11.* Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4. cap. 27. num. 9.* Sanchez *Consil. tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 3. num. 6.* & 12. Baldellus *tom. 2. lib. 3. disp. 22. num. 13.* Donatus *de Regular. tom. 4. trac. 18. Quest. 18.* & ceteris ommissis, ipse Diana *Coordinatus d. tom. 3. trac. 6. in cit. resol. 12. & seqq.* praesertim in *resol. 36.* desumpta ex Veteri ejus opere *part. 10. trac. 11. resol. 45.* cujus quidem Dianae opinio censenda est maximi ponderis, tum quia maturè, ac pluries trutinatus est utriusque Sententiae fundamenta; tum etiam quia laxiorem eligit, quando salva conscientia id posse facere putat; cumque in praesenti teneat pro obligatione, de qua disputat, dicendum est, eam solidioribus inniti fundamentis. Haec autem sunt. 1. Quia obligatio recitandi Officium Divinum Professorum Choro additorum, ac Monialium est onus personale, quod sequitur personam ubicumque fuerit. 2. Quia obligatio recitandi in privato est sequela recitandi in Choro; ergo sequitur naturam illum. *cap. Accessorium. De Reg. Jur. in 6. l. Cum principali. ff. eod. tit.* Sicut ergo Professus, ac Moniales obligati sunt sub mortali recitare in Choro; ita si deficient in eo, tenentur in privato. 3. Quia pro professionem facti sunt Ministri Ecclesiae ad orandum Deum pro publicis ejus indigentis quotidie; quod si omiserint facere in Choro, debent privatim facere, ut suo muneri publico satisfaciant. 4. Quia consuetudo universalis est, ut praedicti Professus, ac Moniales sint obligati sub mortali ad recitandum in privato, quando non id fecerint in Choro. Ergo tamquam lex est servanda, *cap. fin. de Conjuer.* Quod autem haec consuetudo sit cum obligatione sub pena mortalis peccati, dignoscitur ex illis quatuor conditionibus, quae pro ejus cognitione assignantur à Bonacina *de Legib. disp. 1. q. 1. punct. ult. §. 3. num. 21.* scilicet, si Superior redarguat, vel pu-

niat eam non observantes. Si populus ob ejus violationem scandalizetur. Si materia illius multum conferat ad bonum commune. Si major pars Communitatis ita sentiat. Haec autem omnes conditiones concurrunt in consuetudine, de qua loquimur, nam Praelati increpant non recitantes Officium neque in Choro, neque in privato; Boni de hac ommissione scandalizantur; Ecclesia defraudatur orationis illius auxilio; & in quacumque religione major pars tenet pro hac obligatione. 5. Tandem quia haec consuetudo est rationalis, de re honesta, Juri Divino, ac naturali consona; convenit enim, ut Deo pensum quotidianum Horarum Canoniarum solvant, qui per Professionem sive Masculi, sive Feminae sunt ejus servitio consecrati, ut latius differunt tum Donatus *d. q. 8. & 9.* tum Salmanticenses *d. cap. 2. num. 19.* ubi firmant, ac tenent, peccare mortaliter tam Religiosum professum, quam Monialem omitterentem recitare privatim Officium, quo die in Choro illud non dixerunt.

Nec subsistunt fundamenta pro contraria Sententia allegata. Non illud, quod haec consuetudo sit introducta ex sola devotione, ac pietate, quia verius est, eam fuisse inductam cum obligatione sub peccato mortali, ob illas quatuor conditiones supra enarratas, quae illam comitantur. Nam illud, quod haec obligatio provenit ex errore, vel ignorantia, quia cunctis praeteritis Saeculis Sancti Patres, ac viri doctissimi eam tradiderunt: imò quod haec consuetudo non obliget ad peccatum, dici non potest, nisi cum nota erroris, & ignorantiae, nam offendit principia Religionis nostrae, & debitum, quod Deo est solvendum de jure Divino naturali ab his, qui mancipantur ejus servitio, quapropter Donatus *d. tom. 4. trac. 18. quest. 9. numer. 5.* cum demonstraverit, Moniales teneri privatim Divinum Officium recitare, quando in Choro ipsum non perfolverint, subdit: *Contraria opinio mihi videtur omni probabilitate carere, ne dicam, quòd sit temeraria, contra communem, scandalosa, & odiosa saluti animarum.* Eadem pleniori calamo scribunt Salmanticenses *d. trac. 16. de Horis Canonicis cap. 2. num. 19.* qui addunt num. 20. posse Praelatos Regulares aliqua vice ex justa causa dispensare cum suis subditis professis, sed nondum Sacris initiatis, ut non teneantur horas Canonicas recitare, cum in eis talis obligatio sit una ex observantiis Regularibus, circa quae Praelati possunt dispensare; quod affirmandum venit etiam de Abbatibus erga suas Moniales.

Tertium denique genus Ecclesiasticorum, qui adstricti sunt recitare quotidie Canonicas Horas, censentur Clerici ad Ordines Sacros promoti, nempe Subdiaconi, Diaconi, ac Presbyteri, etsi nullum habeant beneficium, neque alicui Ecclesiae sint deputati; tenentur enim ad eas statim, dum Ordine Sacro sunt insigniti, ut testantur omnes Theologi tam Scholastici, quam Morales, necnon omnes Canonistae, & Summistae. S. Thomas in *Quodlibet. 6. q. 5. art. 8.* Hostien. Jo. Andr. Abbas; & alii, quos citat, & sequitur Fagnanus in *cap. Presbyter num. 15. de Celebrat. Missar. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 16. num. 2.* Lessius *lib. 2. cap. 37. dub. 9. n. 41.* Castropalaus *tom. 2. trac. 7. disp. 3. punct. 1. §. 1.* Salmanticenses *d. trac. 16. de Horis Canonice. cap. 2. num. 3.* Baldellus in *Theol. Mor. tom. 2. lib. 3. disp. 21. num. 3.* Azorius *lib. 10. cap. 5. quest. 1.* Donatus *tom. 4. trac. 18. quest. 3.* Gobatus in *Experim. Theol. trac. 5. num. 559.* & passim omnes Ceterum à quo Jure imposita sit ista haec obligatio? & quando ab eo eximantur, videbimus in sequenti.

DECISIO XXVI.

ARGUMENTUM.

Examinatur difficilis illa Quæstio: Qua lege ordinati in facris obligati sint, ratione Ordinis, recitare quotidie Breviarium: referuntur quatuor opinioniones. Prima, quæ refutatur ut falsa, quod nulla sit lex, & nulla obligatio. Secunda, quod hæc lex sit Juris Canonici. Tertia, Consuetudinem immemorabilem, ac universalem esse legem constituentem hoc onus. Hæc est communior; idè prædicta Consuetudo probatur Historiis, Exemplis, ac Decretis per XVII. decursa sæcula. Quarta opinio, quæ magis aridet, quod ex Apostolorum præcepto, non scripto, sed traditione apud omnes inuesto, Ordo Sacri obliget ad Breviarium. Tandem recensentur, ac declarantur quatuor causæ ab hoc debito eximentes, Impotentia, Charitas, Metus, atque Dispensatio.

SUMMARIUM.

- 1 Obligatio Officii quo jure proveniat?
- 2 Antiquorum DD. opinio, quod à nullo jure. Sed est falsa.
- 3 Obligatio Officii an sit ex Jure Canonico? Rationes plures.
- 4 Presbyteri nomen comprehendit etiam Diaconos, & Subdiaconos.
- 5 Breviarium diversè ritus quando liceat recitare?
- 6 Basileense Concilium in quibus sit probatum?
- 7 Consuetudo universalis an obliget Subdiaconos ad Officium?
- 8 Ordinati in Sacris deputantur Ministri ad Dei laudes celebrandas.
- 9 Consuetudo recitandi Officium privatim ab ordinatis in Sacris probatur per omnia sæcula Ecclesie.
- 10 Angelus qui portabat Unas modò acerbas, modò maturas, modò marcidias Clerico Officium recitanti.
- 11 Psalmi omnes olim à Clericis memoriter retentii.
- 12 Pater noster ab aliquibus omittebatur in Officio.
- 13 Debet esse verbum importans necessitatem.
- 14 S. Ludgeri recitantis Officium devotio.
- 15 Itinerantes non excusantur à recitatione Officii.
- 16 S. Edemundus, cum esset simplex Presbyter Officium recitabat.
- 17 S. Philippus Nerius usque ad ultimum idem pensum Officii solvit. Idem faciebant Presbyteri Congregationis Oratorii.
- 18 Cornelii Mussi Episcopi Bituntini Synodus de recitatione, tum publica, tum privata Officii.
- 19 Synodus Patavina Anno 1580. de eadem recitatione.
- 20 Baldi pulchrum dictum de reverentia debita Consuetudini.
- 21 Subdiaconi nescientes recitare Breviarium peccant mortaliter.
- 22 Consuetudo à quibus debeat introduci? Et quibus circumstantiis?
- 23 Civitates subditæ non condunt legem sed consuetudinem.
- 24 Apostolicum Præceptum ex Traditione habitum esse origo obligationis recitandi Breviarium.
- 25 Traditiones Apostolicæ tum quò ad fidem, tum quò ad mores; ac eorum Præcepta alia scripta, alia tradita.
- 26 Subdiaconi tenentur recitare Officium ex Apostolorum præcepto.

- 27 S. Caroli præceptum ad Subdiaconos, de recitando Officio.
- 28 Synodus Farfensis, ac Toletana de eadem obligatione.
- 29 Causæ quatuor excusant à Breviario.
- 30 Impotentia tum Physica, tum Moralis eximent à Breviario, quæ sit?
- 31 Scrupulosi an sint obligati ad Officium? Remedium S. Ignatii.
- 32 Impotentia ad Officium multi relati casus.
- 33 Parochus quando possit canere, & Officii recitationem omittere?
- 34 Charitas erga proximum quando excusat à Breviario?
- 35 Metus gravis eximit ab eodem.
- 36 Dispensare à recitatione Officii quis possit? Quando, & quomodo?
- 37 Conjuris irritati an teneantur Officium recitare? Et an qui dubitant de sua sanitate.
- 38 Restitutio fructuum ob non recitatum Officium quomodo faciendâ? Remissivè.
- 39 Nolturnum impositum ab Episcopo recitandum ab ordinatis an sit de Præcepto?

Sequitur, ut explicemus duo ultima Quæstia in præcedenti Decisione proposita. Et æquidem Quod ad quintum Quæstam, videlicet, Quo Jure Subdiaconi, Diaconi, ac Presbyteri non habentes beneficium Ecclesiasticum, & nulli Ecclesie deputati, teneantur quotidie recitare Divinum Officium? non est facilè respondendo satisficere, & tale responsum dare, quod plene omnibus arideat, siquidem reperio quatuor opinionis inter se omninò diversas.

Prima opinio est, quod Subdiaconi, & alii supradicti nullo jure cogantur ad quotidianam Divini Officii recitationem, & per consequens cum nullum reperitur Jus, nulla in eis exillat obligatio; & quamvis adepti sint Ordinem Sacrum, arctari non possint ad pensum Horarum Canonicarum solvendum; quia est debitum pertinens ad Clericos possidentes beneficia Ecclesiastica. Ita multi DD. antiqui, quos tacito nomine citat, sed respicit Glossa in cap. ultim. 92. diff. Fagnanus verò in cap. 1. de Celebrat. Missar. num. 15. refert, quod Petrus de Sampone Magister Abbas antiqui solebat dicere (teste eodem Abbate in d. cap. 1.) ratione Ordinis neminem teneri ad Horas Canonicas arg. cap. ult. 92. diff. subdit tamen ibidem Fagnanus, sed hoc nullus sequitur, & oppositum tenent hic Jo: Andr. num. 12. in Verb. Presbyter. Henricus Boich. num. 5. & communiter Doctores, ut Abbas testatur loco citato, imò ad hoc nullus discrepat, ut asserunt Host. num. 3. & Joan. Andr. ubi supra. & consentit S. Thomas Quodlibet. 6. qu. 5. artic. 8. & Summisæ omnes in Verb. Hore. Est igitur hæc opinio prorsus rejicienda, quia ut inquit Donatus d. trad. 18. q. 9. num. 5. caret omni probabilitate, & tanquam noxia salutis animarum reputanda est temeraria, & scandalosa, & non sine magna admiratione audivi aliquos Religiosos profertentes id, quod de istis admirans scripsit doctissimus Mabillon de Cursu Galicano disquisit. Unica §. 6. num. 64. his verbis: Durior multis videtur hæc obligatio, quæ sub lethali peccati pena Divinorum Officiorum recitatio à Sacris Ministris exigitur. Consentit quippe ejusmodi homines novitiam banc esse obligationem, præcisè temporibus ignotam, nec ulla Ecclesie Universæ lego impositam, sed à Scholasticis, & à casuum Arbitris inductam. Ea igitur abjurata,

Secunda opinio dicit, hanc obligationem in personis Sacris, beneficia non obtinentibus, procedere à Jure Canonico; & hoc probare nituntur: Primò ex cap. Presbyter de Celebr. Missar. in quo expressè injungitur onus recitandi quotidie, horis debitis, septem Canonicas Horas; & quamvis textus ille loqua-

loquatur tantum de Presbytero, ajunt Canonistæ sub eo nomine venire etiam Diaconos, ac Subdiaconos; & allegant cap. 2. de Cohabit. Cleric. & mulier. id innocens his verbis, Si quisquam Sacerdos, idest Presbyter, Diaconus, vel Subdiaconus; Glossam quoque ibi ita declarantem in Verb. Sacerdotum: Nominè Sacerdotis intelliguntur inferiores, ut patet hic, quia inferiores includuntur in Superioribus &c. Hoc idem confirmant per cap. Si quisquam 81. diff. in quo ita: Si quisquam Sacerdos, idest Presbyter, vel Diaconus, vel Subdiaconus &c. Igitur cum appellatione Presbyteri, seu Sacerdotis veniant etiam Diaconi, atque Subdiaconi, & Jus Canonicum in cit. cap. 1. de Celebr. Missar. loquatur de obligatione recitandi Horas Canonicas, quæ incumbit Presbyteris, intelligendum venit etiam de Diaconis, ac Subdiaconis. Ita Lancellotus in Instit. Can. lib. 1. tit. 22. §. ult. & Fagnanus in eod. cap. 1. num. 15. de Celebrat. Missar. Verùm hæc illatio non placet Azorio d. lib. 10. cap. 5. quæst. 1. quia in penalibus, & in odiosis non fit extensio ad personas non expressas; & quod magis reficit, Presbyter in d. cap. 1. de Celebr. Missar. habebat beneficium Parochiale, ut desumitur ex illis verbis: Deinde per alios Horis, & infirmis visitatis; & sic non est applicabile ordinatis in Sacris nullum habentibus beneficium, de quibus loquimur. Secundò itaque id meliùs probare intendunt per cap. Dolentes eod. tit. de Celebr. Missar. in quo desirerit de ipso onere recitandi Divinum Officium; & inculcatur adimplementum ejus tam Ecclesiis Prælati, quam minoribus Clericis; horum autem appellatione, respectu Prælatorum, veniunt Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi. Ergo ex hoc Canone, quod est Concilii Generalis Lateranensis habiti sub Innocentio Tertio Anno 1215, resultat obligatio, de qua agimus. Tertio evidentiùs per Clem. 2. de Celebrat. Miss. in qua conceditur Clericis quibuscumque familiaribus Cardinalium, & Episcoporum, ut recitentur Officium cum iisdem Prælati etiam ex Breviario sibi non conveniente, non sint amplius obligati eadem recitationem cum proprio Breviario reiterare. Ergo ex hac Pontificia dispensatione deprehenditur antecessè Canonica obligatio. Quarto fortitùs ex Concilio Basileensi sess. 21. tit. Qualiter Hore Canonice &c. ubi monetur, ut devotè pensum Officii Divini solvant etiam illi, qui in sacris constituti, beneficia non habentes, illud privatim recitare tenentur. Nec officit, Concilium illud tanquam Acephalum fuisse abolitum; quia abolitio fuit quoad articulos fidei, & Pontificiæ respectu Superioritatis, factis quò ad decreta disciplinam Ecclesiasticam concernentia, quæ fuerunt confirmata per Nicolaum 6. V. teste Cabassutio in Notitia Ecclesiastica ad d. Concil. & post sequum Diatribam, num. 10. Hæc secundæ opinionis fundamenta solvunt initiatorum in Sacris obligationem, de qua est disputatum, sed non indicant ex jure Canonico scripto eam originatè prodire. Quapropter

Tertia opinio, quam communiter Canonistæ, ac Theologi sequuntur, est illa Navarri assertentis de Oratione cap. 7. num. 2. nullum Jus Canonicum extare, quod Diaconos, ac Subdiaconos, beneficia non possidentes, obliget ad Divini Officii recitationem; sed hujusmodi obligationem provenire ab universalè consuetudine Ecclesie; in qua ad immemorabilem tempore semper, & ubique servatum fuit, ut Subdiaconi, Diaconi, ac Presbyteri nulli Ecclesie deputati, & nullam Præbendam beneficiale habentes, ex vi Ordinis sacri, & tanquam publici Ministri Ecclesie privatim recitentur Horas Canonicas, & ad hoc pensum solvendum teneantur sub pena peccati mortalis, Hanc Navarri opinionem laudant, & sequuntur omnes Moralistæ, quos allegant Baldellus d. tom. 2. lib. 3. disp. 21. Layman

lib. 4. tit. 1. cap. 4. num. 4. Salmanticenses diff. tract. 16. de Horis Canonicis cap. 2. num. 3. Suarez de Relig. tract. 4. lib. 4. cap. 16. num. 9. Lessius de Justit. & Jur. lib. 2. cap. 37. dub. 9. & Reginaldus in Praxi Fori Penitent. lib. 18. num. 135. & 136. ubi firmat ex communi doctrina scribentium: Diaconi, ac Subdiaconi obligationem recitandi Horas Canonicas ratione Sacri Ordinis provenire ex antiqua, & generali Ecclesie consuetudine; quæ cum sit rationalis, & legitime præscripta vim legis habet, juxta cap. fin. de Consuetud. Quod sit rationalis constat, quia Clerici per Ordinem Sacrum deputantur Ministri Ecclesie ad cultum, & Laudes Divinas celebrandas. Lessius d. dubit. 9. num. 45. quæ quidem Laudes Divinæ ne in incertum ferrentur, determinatæ fuerunt ab ipsa Ecclesia, prout modò leguntur in horis Canonicis. Est igitur rationi consonum, ut ordinati in sacris subeant quotidie hoc onus, & recitent Divinas Laudes, ad quod se obligantur, amplectentes statum vitæ ad hæc recitationem destinatum per susceptionem Ordinis Sacri. Quòd autem quo ad omnes sacris initiatos hæc consuetudo sit præscripta, nullus est, qui dubitet, cum observata semper fuerit per cursum decem, ac septem sæculorum (idest ab initio Ecclesie, ac temporibus Apostolorum usque ad præsens) ab omnibus Catholicis; & contra illam solè hæretici reclamaverint, ut bene notat Lessius eodem lib. 2. cap. 37. dub. 8. Plurima verò testimonia liceat hic referre ex Historiis Sacris, ac probatissimis Auditoribus deducta, quibus ostenditur inveteratus usus recitandi privatim horas Canonicas ab Ordinatis in Sacris nullum habentibus beneficium. Id in primis demonstrat S. Clemens in Lib. 8. Constit. Apostol. cap. 34. in illis verbis: Precepciones facite manè, hora tertia, ac sexta, & nona, & vespere, atque ad Gall cantum; quibus verbis horarum Canonicarum tempus, ac methodus designatur, & usus earum innuitur quo ad omnes ordinatos. Non est incongruum hic transcribere, quod ex Jo: Andrea notat Fagnanus in cit. cap. 1. de Celebr. Missar. n. 8. de Angelo, qui portabat cuidam Sacris initiato, vitam Eremiticam agenti, Uvas modò acerbas, modò maturas, modò marcidias, & ab eo interrogatus Angelus de diversitatis causa? respondit: Se acerbas deferre, cum horas recitandi prævenibat; maturas, cum congruo tempore recitabat; marcidias cum nimis tardabat. Ergo in primis sæculis Ecclesie recitatio privata Officii Divini erat in usu. S. Genadius Patriarcha Constantinopolitanus, qui vivebat Anno 458. neminem ordinabat, qui Psalterium non sciret memoriter, ut ex Theodoro Lectore apud Valecium pag. 554. scribit Mabillon in d. Disquisit. Unic. de Cursu Galicano num. 73. addens ibi, quod antiquitè ex Cananum præscripto Clerici omnes Psalmos memoria tenere debebant. Gregorius Tarronensis, qui Anno 580. florebat, in Libro de Gloria Confessor. cap. 31. agit de quodam Presbytero, qui in itinere apud pauperem quendam hospitatus, juxta morem Sacerdotum de nocte ab firato suo confurrexit, & matutinum persolvit. Hoc idem de se ipso fateatur Gregorius in lib. 8. Histor. cap. 15. Ergo recitatio privata Horarum Canonicarum apud Clericos in Sacris erat usitata. Venantius Fortunatus contemporaneus ejusdem Gregorii in vita S. Germani Parisiorum Episcopi pluries de ejus privata Divini Officii solutione loquitur, & præcipue cap. 76. de eodem hæc habet: Equitans in itinere semper de Deo aliquid aut verbo contulit, aut cantavit. Cursum (idest Officium Divinum) nudo capite dicens, est nix, aut imber urget. In Concilio Toletano IV. (quod celebratum fuit Anno 633.) in Can. 10. alias 9. dolent Patres de omittentibus orationem Dominicam in principio horarum Canonicarum, & sic decreverunt (ut legitur in tom. 3. Concilior. pag. 70.) Quisquis Sacerdotum, vel subdiaconum Clericorum, hanc Orationem

sionem Dominicam quotidie aut in publico, aut in privato officio preterierit, propter superbiam iudicatus, Ordinis sui honore multetur. Quis negabit, eo tempore consecutus fuisse privatam Divini officii recitationem? Et quis per Clericos subiacentes Sacerdotibus non intelligit Diaconos, ac Subdiaconos? Ergo hi ratione Ordinis Sacri etiam privatim perfolventur horas Canonicas. Albinus Alcuinus Anglus, Ven. Bedæ discipulus, qui floruit Anno 780. in formula Confessionis, quam composuit, col. 166. hæc habet: Peccavi, quod negligens fui de meo cursu, quem per horas Canonicas exsolvere debui, & de mea Psalmodia, & de meis Orationibus. Igitur recitatio Divini officii tunc erat necessaria omnibus habentibus Ordines Sacros, & qui non recitabat illud, peccabat, & obligatus erat confiteri, & se accusare de hac omissione; verbum enim Debet importat necessitatem. l. Sept. ff. de Offic. Presb. Fagnanus in cap. Qualiter, num. 37. De Clericis non resident. In Vita S. Lugderi Episcopi Monasteriensis legitur apud Surium tom. 2. cap. 32. 26. Martii, quod vocatus sanctus iste per nuncium à Carolo Imperatore summo mane, dum domi cum suis Capellanis Divinum Cursum recitaret, prius, Psalmodium complevit, deinde ad Palatium Imperatoris accessit; fuit autem hoc circa Annum 800. quod denotat ejusdem private recitationis usum in Clericis Sacris. De eodem sancto Lugdero legitur, quod incepavit unum de Capellanis suis, qui in recitatione privata Divini officii penes ignem, curvato genu carbonem fumigantem egerat. Ita in Specul. Exempl. dist. 8. Exempl. 57. Hoc idem confirmant Constitutiones Synodales de Anno 850. Crodegangi Metensis Antistitis, quæ ita præcipiunt cap. 27. (apud Mabillonem d. Disquisit. de cursu Gallic. num. 66.) Quicumque ex Clero in itinere cum Episcopo, vel cum alio proficiscuntur, ordinem suum, (id est Horas Canonicas) in quantum iter, vel ratio permiserit, non negligant, & non eos debent preterire horæ constitutæ, tam de officiis Divinis, quam de aliis. Hæc eodem sæculo octavo cum dimidio, Leo Papa IV. in Homil. 4. ad Presbyteros, & Sacerdotes ita loquitur: Omni nocte ad nocturnas Horas surgite: Cursum vestrum horis certis decantate: Miserrum celebrationes devotè peragite. S. Petrus Damianus, qui scribebat Anno 1060. refert in Epistol. 14. ad Desiderium Abb. cap. 7. S. Severinum Episcopum Colonien. Purgatorias penas sustinuisse, quia cum Capellano omnes Horas diurnas summo mane recitabat. Et cap. 9. Presbyterum, qui in lecto Completorium recitabat; de hoc redargutum fuisse à demoniaco, dum eum exorcizaret. Alia plura gravissimorum Patrum testimonia adducit Mabillon ubi supra à num. 67. & seqq. super necessitate solvendi devotè penam Divini officii usque ad sæculum decimum, & ultra, quibus satis fit addere verba Jacobi à Vitriaco S. R. E. Cardinalis, qui in Histor. Occiden. cap. 34. ita loquitur Anno 1240. Horas Canonicas (initiatas in Sacris) non debet omittere; alio enim Orationes sunt voluntatis, hæc autem necessitatis. Juxta hoc præceptum sanctus Edmundus, hoc eodem sæculo, ac tempore, cum esset simplex Sacerdos, & Magister Artium Parisiis, quotidie antequam publicam lectionem faceret, Horas Canonicas recitabat, & Sacrum faciebat teste Grangermano in Specul. Exempl. dist. 8. cap. 6. Quare veritatis, ac usui inhærens Concilium Basileense Anno 1430. asseruit in Supplicat. sess. 21. quod non solum Clerici beneficiati, sed etiam ordinati in Sacris absque beneficio Horas Canonicas tenentur quotidie perfolvere.

Concludant Processum super immemorabili, & ab initio Ecclesiæ, per sexdecim sæcula, semper servata consuetudine, recitandi Divinum officium quotidie per Clericos non beneficiatos ordinatos in Sacris, exemplum sancti Philippi Neri Presbyteri fa-

cularis, ac filiorum ejus spiritualium, qui vixerunt post inceptum Annum 1500.; nec non Constitutiones Synodales, quæ post eundem Annum 1500. de eadem obligatione per consuetudinem intracta loquuntur: De sancto Philippo Nerio ita narrat Petrus Jacobus Baccius in ejus vita lib. 2. cap. 5. num. 10. Et 11. L'officio Divino era da lui recitato con grandissima devotione, e quando lo diceva solo, subito rimaneva rapito in Dio. E se bene, essendo già vicino à gl'ottanta anni, per le sue continue infermità, ed ostrazioni di spirito, Gregorio XIV. gli aveva conceduto, che potesse invece dell'officio dire la Corona, à altra più breve Oratione, non si volle però mai servire del Privilegio, ma sempre lo disse. Idem confirmat de hoc Sancto Joannes Marciarius in Memor. Historiciæ Congregationis Oratorii tom. 1. lib. 2. cap. 13. pag. 121. subdens. d. lib. 2. cap. 25. pag. 179. quod in hac quotidiana Peni Divini solutione perseveravit usque ad ultimam vespem vite sue; in qua Vennera à visitato Agostino Cardinale Cusano, Girolamo Pamfilio Audite di Roma, & Spinello Beni primo Vescovo di Montepulciano, co quali volle pagare quel debito, che non dovea, recitando con essi il Matutino del giorno seguente, nel quale sarebbe stato non Visitore, ma Comprensore. Eandem quotidianam Horarum Canonicarum devotè, ac attentè factam recitationem fuisse ab Eminentissimo Cardinale Baronio, Joanne Mattheo Ancina, Alexandro Fidelio, Angelo Vello, Petro Confolino, Antonio Gallonio, Nicolao Lilio, Julio Saviolo Nobilli Patavino, ac aliis pluribus, qui simplices Sacerdotes non beneficiati, fuerunt de eadem Congregatione Oratorii, testantur eadem Memoria Historiciæ Marcianæ primo, ac seqq. voluminibus.

Constitutiones Synodales sub eodem sæculo 1500. idem attestantes binas refero Cornelianas. Primæ sunt Cornelii Mussii Episcopi Bituntini, ac famigerati Predicatoris tum in suggestu Ecclesiarum, tum in Concilio Tridentino; in illis enim serm. 1. ad Synod. de Divino officio can. 1. pag. 189. habetur monitio recitandi quotidie Divinum officium ad omnes sacros Clericos, Quia ad Divinum officium tamquam ad publicam, & communem in Ecclesiâ servitutum Ministris Dei, ut solemni singulis, sic simul omnes jure tenentur: quæ verba mirabili energia ostendunt eandem esse obligationem ordinatorum in sacris recitandi Divinas preces seorsum cum illa quam habent pfallendi publicè mancipati Choro. Aliæ sunt Frederici Cornelii, hujus Patavinæ Ecclesiæ Anno 1580. Episcopi vigilantissimi, ac paulò post S. R. E. Cardinalis amplissimi, qui in cap. de Subdiaconis pag. 30. sic loquitur: Omnes Subdiaconi officium Dominicum quotidie recitent. Cur ita? Quia scilicet talis etiam Patavii, prout in tota universali Ecclesiâ, erat irrefragabilis consuetudo. Igitur ex combinatione tot testimonii, & probationum ab initio Ecclesiæ usque ad nostrum sæculum, quasi per viam processus de sæculo in sæculum collectarum, constat manifestè, & concludenter de consuetudine, obligante Subdiaconos, Diaconos, ac Presbyteros, quavis non beneficiatos) ad recitandum quotidie Divinum officium sub pena mortalis peccati, & idcirco eandem consuetudinem defendendum, & omnino standum est, juxta dictum Baldi conf. 318. repetitur per Rolandum à Valle conf. 55. num. 19. vol. 3. & allegatum à doctissimo, simulque eruditissimo Gobato d. trad. 5. Theol. Exper. num. 560. videlicet: Consuetudini scilicet Matrì debet adhiberi reverentia; qui quidem Gobatus ibid. n. 561. optimè inferre, quod proinde peccat graviter, qui suscipit hypodiakonatum ignarus legendi officium ex Suario cit. lib. 4. cap. 27. num. 6. & Tannero novo 2. disp. 5. q. 1. num. 17. vel rectè recitandi ex Navarro de Oratione cap. 11. num. 39. Azorio part. 1. lib. 9. cap. 13. q. 18. & Reginaldo lib. 18. n. 193. incipit enim in ipso Subdiacono eadem die, & hora, quibus Ordine illo Sacro insignitur, obligatio

gatio perfolvendi officium Divinum. Sanchez Conf. Moral. lib. 7. cap. 2. dub. 7. Palaus part. 2. trad. 7. pund. 4. num. 3. idem Gobatus d. trad. 5. num. 561. qui tamen pro prima ordinationis die, non esse integrum penam solvendum, sed vel ab hora sextâ, vel à vespere contendunt.

Stat itaque inconcussa hæc immemorabilis consuetudo: nihilominus non desunt, qui blaterant contra illam, vel tædio recitandi Canonicas horas, vel stimulo se ingeniosos offendendi, nonnulla, ad eam avertendam, comminantes argumenta, quorum præcipua sunt. Primò: Consuetudo introducta à non habentibus auctoritatem condendi legem, non potest habere vim legis. Sed hæc consuetudo private recitationis horarum Canonicarum introducta est à juvenibus Subdiaconis, & à professis, necnon Monialibus, non habentibus facultatem condendi legem. Ergo non potest tamquam lex eos ad mortale obligare. Secundò: ut consuetudo obliget sub mortali debet introduci non ex devotione, ac mera pietate; sed ex animo, ut obliget tamquam lex de re gravi. Consuetudo, de qua agimus introducta fuit ex devotione ut dictum fuit supra Decif. 25. n. 43. Ergo non potest obligare ad mortale. Tertiò: consuetudo inventa ex errore, vel ignorantia multitudinis judicantis se teneri ad aliquos actus sub mortali, detecto errore, ad nihilum obligat. Suar. de Legib. lib. 7. c. 12. Castropol. tom. 1. trad. 3. disp. 3. pund. 2. §. 3. n. 10. & passim omnes. Sed consuetudo private recitationis Breviarii à Subdiaconis, & Monialibus introducta est ex ignorantia, & ex errore, credentes adefse legem, quæ eos, & eas obliget ad mortale, etsi nulla lex sit. Ergo detecto errore non obligat. Quarto: consuetudo ut sit obligatoria, debet esse certa, constans, & indubia apud omnes. Sed hæc, de qua loquimur, non est talis, quia multi opinantur non esse obligatoriam, ut diximus supra de viris professis, de Monialibus, & de Subdiaconis sæcularibus num. 43. d. Decif. 25. Ergo non obligat.

Privola tamen hæc sunt, & de facili resolvuntur: ad Primam enim responderet, falsam esse majorem propositionem, quia omnes Civitates, Oppida, & Villæ, etsi non possint condere legem, valent introducere consuetudinem obligantem ad instar legis, quia id faciunt ex Superioris consensu tacito, vel expresso. S. Thom. 1. 2. q. 97. art. 3. ad 3. Castropol. d. tom. 1. trad. 3. disp. 3. pund. 3. n. 4. & Salas de Legib. disp. 19. sect. 6. n. 59. & sect. 11. n. 9. Ad secundam responderet, obligationem Divini officii, non ex sola devotione esse introductam, sed ex debito, & sub gravi culpa ob rationes notatas supra num. 8. Ad Tertium negatur, in primordio hujus Consuetudinis fuisse errorem; imò supponitur cognitio proprii debiti, ad ministris Dei in sacris constitutos spectantis, cujus intuitu omnes Subdiaconi, Diaconi, ac Presbyteri semper Divinum officium privatim recitantur. Ad Quartum, esse certam, & obligantem hanc consuetudinem dicimus ex illis quatuor conditionibus eam comitantibus quas posuimus supra pro obligatione Monialium, & Professorum non ordinatorum Decif. 25. num. 45. Et nihil ponderis habet opinio aliorum Scribentium, & de valore hujus consuetudinis dubitantium; quia cum non probent extare consuetudinem in contrarium; imò consecantur eam in facto subsistere, ac vigere; sequitur, quod ea vigente, ac florente irrefragabilis sit ejus obligatorius effectus; & redarguendi sunt multantes in illam verbis Donati, de quibus pariter d. Decif. 25. num. 46. nec non adagio Baldi conf. 112. vol. 2. affirmantis, quod Qui contra omnes loquitur, non bene loquitur.

Quarta denique opinio, cæteris excellentior, circa initium private recitationis Breviarii, quam faciunt ordinati in sacris non beneficiati, est, quod proveniat ab Apostolico præcepto, in universam Ec-

clesiam evecto, non scriptura, sed traditione. Ita Cardenas in Crisi Theologica part. 1. trad. 3. de Legib. & Præceptis disp. 23. cap. 7. à n. 223. & seqq. Fulcitur hæc opinio, illo Religiosis nostræ fundamentum, quod dantur in Ecclesiâ Apostolicæ Traditiones non solum in his, quæ ad fidem pertinent, sed etiam ad mores; siquidem etiam in his habentur Apostolica præcepta non solum scripta, sed tantum tradita, ut ex Concilio Nicæno II. art. 7. & ex Concil. Trid. sess. 7. Can. 8. de Baptismo, probat idem Cardenas d. disp. 23. c. 5. n. 92. itau quando reperitur præceptum aliquod nullibi scriptum, sed semper in universa Ecclesiâ servatum, dicendum sit, datum ab Apostolis, & per Traditionem inter omnes populos fideles propagatum. Ipse Cardenas adducit testimonium S. Augustini Lib. 4. Contra Donatistas c. 24. dicentis: Quod Universa tenet Ecclesiâ, nec Concilii institutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate Apostolica traditum restitutum creditur: prout etiam Lib. 5. c. 23. Sunt multa, quæ universa tenet Ecclesiâ; & ob hoc ab Apostolis præcepta bene dicuntur, quamquam scripta non reperiantur. Hoc etiam confirmat Cardenas ibidem aliorum SS. Patrum assertionibus, præcipue Tertulliani, Origenis, S. Hieronymi, & S. Basilii, quorum verba transcribere omitto; non enim ad heterodoxos, sed ad pios Catholicos, hæc profertentes veritatem, hæc Decisiones diriguntur: & quod in Ecclesiâ sint multa præcepta Apostolorum, de quibus constat ex sola Traditione, dicit etiam Diana Coordinatus tom. 3. trad. 1. resol. 77. §. 2. quæ in veteri est part. 8. trad. 1. resolut. 77. Idcirco Subdiaconi, Diaconi, ac Presbyteri recitant privatim horas Canonicas ex Apostolorum præcepto; ab illis enim hoc onus injunctum fuit cunctis ordinatis in sacris, quod & ipsi Apostoli quotidie adimplebant, ut constat tum ex Act. c. 3. 1. Petrus, & Joannes ascendebant in Templum ad horam Orationis nonam; tum ex cap. 6. quando decreverunt eligere septem Diaconos, qui prædicerent mensis, & dixerunt: Nos verò Orationis, & ministerio virbi instantes erimus. Quoniam autem hoc Apostolicum præceptum non reperitur scriptum, censetur traditum, & de traditione firmam fidem, ac probationem facit universalis per totam Ecclesiam consuetudo, ad eam ut verè, & propriè non sit consuetudo, quæ obliget Sacros Ministros ad penam Divini officii; sed ipsa demonstrat, ac testetur, ad illud esse obligatos ex Apostolorum præcepto. Ita Cardenas d. trad. 2. disp. 23. cap. 7. n. 223. usque in fine; optimè deducens, consuetudinem esse quid facti, probando præexistentiam Præcepti Apostolici, quod est quid Juris; & sic Jus, seu lex obligans eisdem sacris institutis ad quotidianam Divini officii privatam recitationem, est Præceptum Apostolorum; probatio verò ejusdem præcepti est immemorabilis consuetudo, universali quæ observantia hujus recitationis, quæ denotat Præceptum ipsum esse traditione fuisse in totam Ecclesiam diffusum, & in tota Ecclesiâ ab ejus initio usque ad præsentia tempora servatum. De hac Apostolica lege intellexit S. Carolus Borromæus, quando in Concil. Mediol. Provinc. V. hoc idem Anno 1579. in Titulo De visitandi Ordinis Sacramento dixit: Qui Subdiaconatus Ordini adscriptus est, cum statim LEGE adstrictus sit, canonicarum 27 Horarum officium ex Breviarii prescripto recitandi; nemo ad eum Ordinem capessendum recipiatur, qui in horariis illius officii, cujus LEGE devotus tenetur, recitandi usu peritus non sit. Ad eandem Legem respexit etiam Emin. Cardinal. Carolus Barberinus, dum Anno 1685. in sua Synodo Diœcesana Farfensi c. 21. n. 4. suis Clericis ita fuit locutus: Omnes verò, qui ad Divini officii recitationem, sive Ordinis suscepti, sive beneficii ratione TENENTUR, eandem competentibus horis studio pariter, & devotè peragant, nec unquam sub penis per Apostolicas

stolice Constitutiones sancitè omittere presumant. Eadem Legi inherens Synodalis Constitutio Tolentana tit. de Coleb. Miss. c. 14. Arbitrariam panam imponit Clericis, qui beneficium Ecclesiasticum non habent, & horarias preces omiserint recitare, ut notat Lopez de Salzedo in addit. ad Diaz Præf. Crimin. Canon. cap. 57. Litt. A. in fin.

Quo ad Sextum, & Ultimum, in quo quaeritur, Quando Subdiaconi, & alii obligati ad pensum horarum Canonicarum excusentur ab earum recitatione? Quatuor ob causas ajunt Doctores eos excusari; scilicet ob Impotentiam, ob Charitatem, ob Metum, & ob Dispensationem. Ita Sanch. in Conf. Moral. lib. 7. c. 2. dub. 25. n. 4. Reginald. d. lib. 18. n. 181. & segg. & Gobatus d. traç. 5. Exper. Theologia n. 708. ubi duo notabilia: unum, quod omnes causæ excusantes ab auditione Missæ, excusant etiam à pensatione Breviarii; alterum, quod major causa requiritur ab excusando beneficiato, quam ordinato in Sacris abque beneficio. Impotentia est duplex, Physica, quæ complectitur omne impedimentum corporis; & Moralis, se extendens etiam ad animi molestiam. Hinc infirmi, febriçtantes, nimis defatigati, carentesve Breviario excusantur ab hoc onere solvendo ob physicam impotentiam. Afflicti verò magno animi mœrore, puta ob mortem Patris, ob inopinatum grave infortunium, censentur ab eodem exempti ob impotentiam moralem. Sanchez, Tamburinus, & alii apud Gobatum, n. 709. d. traç. 5. qui n. 728. sub hac morali impotentia ponit scrupulosos, nempe illos, qui non semel repetunt psalmos jam recitados, tamquam vel nunquam, vel non bene recitados; & narrat prudens remedium, quo S. Ignatius Loyola liberavit ab his scrupulis P. Cornelium Brughelmanum Flandrum Sacerdotem suæ Societatis, ei præcipiendo, ut recitaret officium cum Horologio pulverario, & in eo recitando non plus temporis poneret, quam alii Patres consueverant, quo tempore consumpto, si qua forte pars ad totum officium explendum deesset, eam ille eo die prætermitteret. Cornelius veritus ne aliquam partem omittere cogeretur, cessavit scrupulizare, & jugi pronuntiatione pensum prosequi, sicque ab illa animi infirmitate se liberavit.

Plures autem quaestiones faciunt Theologi super utraque impotentia; verbi gratia, an qui prævidet se impediturum iri in recitatione, tenetur præveniendo recitare? An expectans febrem tertianam, vel quartanam, debeat ante paroxysmum officium dicere? An si solus non potest, cogatur socium quaerere, vel se ultro offerentem admittere? Valetudinarij an dubitè de detrimento possint non recitare? An dicto Medici sententia scientia, etiam si Medicus sit Lutheranus, vel, ut in hac Civitate, Judæus? An Cæcus adstridus sit ad psalmos quos memoriter tenet? An timens oculorum læsionem. Et plures aliae, quas alii DD. negant, alii DD. affirmant, quos allegat Sanchez d. lib. 7. cap. 2. dub. 43. Jo: Sancius in Selectis disp. 15. Tamburinus lib. 2. in Decal. c. 5. §. 8. & Gobat. ead. traç. 5. n. 701. & segg. usque ad n. 721. ubi refert casum faciem Parochi, qui prorogavit fumere cibum, & totum officium recitare usque ad ultimam dimidiam horam ante mediam noctem; adeo ut, si prius pensum officii solvat, manducabit post dimidiam noctem, & die sequenti Missam, tamquam non jejunus, celebrare non poterit: si vero prius comedat, terminabit media nox, & non erit tempus solvendi officium pro die decurso. Quid igitur Parochus prædictus facere debet? Cœnare, ut possit celebrare omittendo officium divinum diei decursi? Vel recitare officium, deinde cœnare, & die sequenti non celebrare? distinguit Gobatus ita: Vel Sacrificium diei sequentis est de præcepto, & omitti non potest absque magno scandalo populorum? Et tunc cœnet ante me-

diam noctem, omittatque recitare officium diei decursi; quia majus præceptum prævalent minori; & majus censetur illud de celebrando, ne sequatur scandalum die sequenti, quam recitare officium pro die antea: At si Missam est dicturus ob solam devotionem, solvat pensum horarium, deinde cœnet post mediam noctem, & abstinat die sequenti à celebratione; siquidem officium, quod est in præcepto, prævalere debet Missæ ex sola devotione. Ita ingeniosè Gobatus, apud quem n. 726. d. traç. 5. extat alia resolutio ad hunc casum, quam facit Leander de Ord. traç. 8. disp. 5. g. 43. quod scilicet Parochus ille cœnet per quartam partem ultimæ horæ, & per aliam quartam partem recitet officium, quantum potest, & quod non potest, omittat. Non placet Gobato hæc responsio, sed mihi arridet.

Charitas est secunda causa excusans à pensatione Breviarii, idest, ut proximo succurrat vel in corporalibus, vel in spiritualibus indigentibus. Hinc assistentia infirmo graviter ægrotanti, debitum precandandi, Confessione audiendi, moribundum confortandi, & similes pie actiones à recitatione Horarum excusant. Sanch. d. lib. 7. cap. 2. dub. 52. Gobatus alios cumulans d. traç. 5. n. 727. subdens tamen, quod Sancti Viri hæc omnia faciebant, & ab onere officii Divini non se excusabant.

Metus concernit tum personam ordinatam in sacris, si per vim, & metum cadentem in constantem Virum fuerit incitatus: vel si recitando officium timeat gravissimum aliquid corporis, vel bonorum detrimentum. Sanchez, Tamburinus, & alii apud eundem Gobatum d. traç. 5. num. 728.

Dispensatio denique est quarta causa excusans ab horarium Canonicarum pensio; hæc autem provenire potest vel à Summo Pontifice, vel ab Episcopo, vel ab ejus Vicario, vel à Prælo Regulari erga professos sibi subditos, Choro adstrictos. Inter hos omnes Superiores illud est commune, quod semper requiratur iusta causa pro dispensatione concedenda. Ab Episcopis, & eorum Vicariis non dispensatur ab hoc onere nisi ex brevi tempore, & ad paucos dies. Tamburinus in Decalog. lib. 2. cap. 5. §. 8. Gobatus d. traç. 5. num. 729. Prælati Regulares hanc potestatem habent ex Apostolicis Privilegiis, quæ referuntur ab eodem Gobato ibid. n. 730. advertens, quod præter iustam causam debent semper inungere aliquas breves orationes dicendas loco pensii Horarii, prout observat ipsemet Summus Pontifex, quando dispensat ab hoc onere, ut diximus supra Decif. 25. num. 20. & notatum est de S. Philippo Nerio num. 17.

Corollarij loco notanda sunt duo. Unum quod Clerici censuris irretiti non sunt exempti ab onere Divini officii; damnati verò ad triduum excusantur secundum aliquos, & secundum alios censentur obligati. Alterum, quod dubitans, an possit, vel non possit abstinere ab officio divino, tenendum est pro obligatione, donec per recitantes viros judicetur, adesse iustam causam non recitandi. Gobat. in Appendice d. traç. 5. post num. 731. Menoch. de Arbit. Judic. casu 429. n. 15. Quomodo autem Clericus beneficiatus omittens Officium peccet mortaliter, & sit obnoxius restitutioni fructuum? & quando excusari possit ab eadem restitutione? legendus est Gobat. d. traç. 5. à num. 573. & segg. necnon Collegium Salmanticensis d. traç. 16. de Horis Canonicis cap. 2. punct. 3. à num. 26. & segg. ubi DD. allegantur, & casus, ac dubia magis frequentia circa eisdem beneficiatos Horas canonicas non recitantes, resolvuntur.

Unum adhuc, appendicis loco restat notandum, An scilicet, Nocturnum, quod Episcopus recitandum imponit Subdiacono, ac Diacono in eorum ordinatione, sit ab illis dicendum sub pœna peccati mortalis? Non desunt DD. qui affirmant, quos citat Tam-

Tamburinus lib. 7. de Ordine cap. 3. §. 4. Sed ipse contrarium tenet, prout facit Sanchez in Conf. Moral. lib. 7. cap. 2. dub. 2. n. 6. & alii, ea ratione, quia illa impositio non est de præcepto, aut in penitentiam, sed de consilio, & in gratiarum actionem; idemque afferunt tum de Palmis Penitentia libus, qui injunguntur ordinatis in minoribus, tum de tribus Missis Sacerdotio initiatis.

DECISIO XXVII.

ARGUMENTUM.

De Castitate, ad quam obligantur Subdiaconi, & alii Ministri Sacri, tractat præfens Decisio. Disputatur, An hæc obligatio sit de Jure Divino? vel de Jure Ecclesiastico? Inquiritur initium ejusdem obligationis, & ostenditur incepisse ab Apostolis. Probatur ejus jugis observantia decretis Conciliorum, & Summorum Pontificum; dictis Sanctorum Patrum, atque Exemplis, de sæculo in sæculum collectis. Pseudosynodus Quinisextæ refertur Canon, cujus vigore Græci ordinati in sacris utuntur uxoriibus. Recensentur Nuptiæ sacrilegæ Lutheri, & Carolstadii. Disputatur, An prædicta obligatio insit Voto ordinati, vel Præcepto Ecclesiæ? Et quibus in casibus Subdiaconi non teneantur servare castitatem?

SUMMARIUM.

- 1 Castitas in Clericis Sacris tria continet. Et quæ?
- 2 Matrimonium nunquam prohibitum minores ordines habentibus.
- 3 Matrimonium facit vacare beneficia, ac Pensiones.
- 4 Matrimonium semper prohibitum ordinatis in Sacris.
- 5 Castitas in Ministris Sacris quod sit de Jure Divino.
- 6 Nicolaus Primus Diaconus Uxoris sue usum volebat, & num. 19.
- 7 Castra sic dicta à castimonia Militum.
- 8 Venus cur dicitur adulterata cum Marte?
- 9 Uxores Militum cur permixte in exercitu Imperiali Anno 1684.
- 10 S. Paulus Apostolus castus, & inuptus.
- 11 S. Petrus solus uxoratus. Non etiam alii Apostoli.
- 12 Episcoporum status perfectior statu Religiosorum.
- 13 Hebraici Sacerdotes an obligati ad castitatem?
- 14 Castitas in Ministris Sacris, quod sit de Jure Ecclesiastico.
- 15 Papa non dispensat contra Jus Divinum.
- 16 Uxores aliquando permixte Subdiaconis, ac Diaconis. Et cur?
- 17 Græci in Sacris utuntur uxoriibus ante ordinationem acceptam.
- 18 Anxietas in rebus temporalibus prohibetur omnibus fidelibus non ex præcepto, sed de consilio.
- 19 Nicolaitarum heresis, quotidie luxuria vacante.
- 20 Episcopis paupertas non est injuncta.
- 21 Castitas cur imposita Ministris Sacris?
- 22 Castitas Ministrorum Sacrorum fuit ab initio Ecclesiæ.
- 23 Apostoli prohibent Matrimonium Clericis Sacris. Et num. 25.
- 24 Ac etiam Uxorum ante ordinationem daturum usum.
- 25 Origenis verba de continentia Clericorum.

De Sacramento Ordinis.

- 27 Lucii Papa decretum de castitate eorumdem Anno 255.
- 28 Eliberitani Concilii canon de eadem Anno 305.
- 29 Morini error calculi.
- 30 Ancyrani Concilii canon pro Diaconis Uxoratis Anno 314.
- 31 Arelatenfis, ac Romani Concilii canon de castitate Ministrorum Sacrorum Anno 320.
- 32 Nicæni Decretum de eadem Anno 325.
- 33 Paphnutii instantia in Synodo Nicæna contra castitatem Clericorum fabulosa.
- 34 Eusebii Cæsariensis dictum de Clericali castitate.
- 35 Item S. Epiphani, ac S. Basilii Magni.
- 36 Siricii Papæ, & Concil. Carthaginens. II. Decreta de eadem.
- 37 S. Hieronymi testimonium de ipsa. Ac
- 38 S. Joannis Chrysostomi; &
- 39 S. Leonis Papæ.
- 40 Concilii Turonici I. Canon de eadem Anno 461. &
- 41 Concilii Agathensis Anno 506. necnon.
- 42 Concilii Turonici II. Anno 570.
- 43 Concilii Matisconensis I. Anno 581.
- 44 Ursicini Presbyteri Exemplum de Castitate Clericali.
- 45 Subdiaconi in Sicilia Uxorati Anno 590.
- 46 S. Gregorii Magni remedium cum illi.
- 47 Concilii Toletani VIII. Canon contra impudicos Clericos Anno 655.
- 48 Concilii Sexti Trullani Canon Anno 680. de iisdem.
- 49 Synodi Quinisextæ Trullane Decretum pro usu Uxorum Clericorum Græcorum Anno 692.
- 50 Eadem non Oecumenica, sed Erratica.
- 51 Ejus Canonis rejeçti, & non approbati ab Apostolica Sede; neque à tribus Patriarchis Orientalibus.
- 52 Græci cur à Deo puniti furore Turcarum?
- 53 Meldensis Concilii Anno 845. Canon pro Clericorum castitate.
- 54 Leonis Papæ IX. dictum de eadem.
- 55 Alexandri III. Decreta circa conjugatos ordinandos.
- 56 Votum solenne Ordinis Sacri impedit, & dirimit Matrimonium.
- 57 Hæresiarche Sæculi XVI. impugnantes calibatatum Clericorum.
- 58 Lutheri Uxor Monialis ab ejus discipulis osculata.
- 59 Carolstadius Archidiaconus primus contra Votum solenne Uxorem duxit.
- 60 Carolstadii vita, ac mors infelicitissima.
- 61 Castitas Ministrorum Sacrorum an ex Voto, vel ex Præcepto?
- 62 Quæ ex Voto rationes quatuor.
- 63 Quæ ex Præcepto Ecclesiæ itidem rationes quatuor.
- 64 Castitas Clericorum est ex Voto, ac Præcepto simul.
- 65 Subdiaconi tribus in casibus non tenentur ad castitatem. Et qui sint?

Secunda principalis obligatio Subdiaconorum, ac aliorum in Sacris Ordinatorum, est servare perpetuum continentiam, ac castitatem; cui quidem obligationi tria insunt, Unum, ne quis Sacris Ordinibus initiatus Uxorem ducat; & de facto si contrahat matrimonium, hoc sit non solum illicitum, sed irritum, & nullum. Alterum, ne possit uti uxore, quam forte duxisset ante ordinationem, sed ab ea prorsus abstinere; nisi abque ejus licentia Ordinem Sacrum sumpsisset; nam tunc, ea requirente, debitum reddere teneretur, non etiam petere, ut suo loco demonstrabimus. Tertium, ut abhorreat quoscunque actus venereos, qui etiam Laicis ex-